

end naar han har maattet underordne sig forskellige af Lovens engang givne Regler, men jeg troer rigtignok, at man i civile Sager kun da ubetinget vil kunne stille den ubundne Bevis-theori over den bundne, naar man seer Sagen fra et theoretisk — ja jeg kunde fristes til at sige idealiseret — Standpunkt. Man maa ingenlunde glemme, at Dommerne som alle Andre kun ere Mennesker. Dersom man kunde sikkre sig, at man i hver enkelt Sag havde Dommere, der ikke blot vare Mænd, hvis Redelighed, Retssindighed og Villie til at søge og finde det Bedste var hævet over enhver Tvivl, men ogsaa Mænd, der havde et gennemtrængende Blik for hvad der var sandt og hvad falsk, en stor Menneskekundskab og et skarpt Øie for de menneskelige Drivfjebre og Svagheder osv., — ja da kunde man vistnok i det enkelte Tilfælde gennem deres Godkjendelse af, hvad der var Bevis og hvad ikke, komme til et Resultat, der havde større Formodning for sig at være rigtigt, end naar Dommere vare bundne ved Lovens Bogstav. Men — mine Herrer — vi maae ikke troe, at Dommerne ere saadanne ideale Mennesker, og der fattes neppe Leiligheder, hvor man vil sande de Ord, som jeg har udtalt — ligeoverfor mig selv maastee; — men Dommere ere behæftede med den almindelige Svaghed, ogsaa de kunne tage fejl. Det, som man har villet sikkre sig imod, ved at binde Beviset til visse bestemte Regler, — Noget, som man i sin Tid vistnok ikke har gjort uden at overveie disse Forhold nøie — det er den Vilkaarlighed og Usikkerhed, som kan indtræde, naar man løser Beviset. Jeg har havt Leilighed til at gjøre den Erfaring, at meget fornuftige, meget dygtige og meget rettsindige Mænd kunne i mange Sager have hinanden sikk modsatte Anskuelser, at de fremdeles kunne have høist forskellige Anskuelser om, hvad der maa antages at finde Sted med Hensyn til factiske Forhold; jeg har truffet paa Mænd, som have hystret den Formening, at efter de foreliggende Omstændigheder var det klart, at Sagen maatte forholde sig saa eller saa, men der har da tillige været Mænd, som paa den anden Side have fundet det ligesaa klart, at Sagen maatte forholde sig paa en anden Maade, ifølge de og de Omstændigheder,

som efter deres Formening fortjente fortrinlig Vægt; disse Mænd kunne paa begge Sider være fuldkommen rettsindige, rebelige og efter bedste Evne fuldkommen upartiske, men de have dog ikke kunnet undbrage sig Menneskenes almindelige Løb, at lade sig, bevidst eller ubevidst, paavirke af deres egen subjective Opfattelse og maastee dem selv ligeledes ubevidst, af deres egne Tilbøieligheder. Og nu Søs og Handelsretten, hvorledes skal den sammensættes? Efter Lovudkastets § 2 skal den sammensættes af en Lovlærd Formand samt 20 handelskyndige og 10 søkyndige Medlemmer; disse 30 ikke Lovlærde Medlemmer bestikkes for en Tid af 4 Aar, Forretningerne skulle deles dem imellem, saaledes at ethvert Medlem kommer til ifkun at sidde et Par Maaneder i Retten; det vil med andre Ord sige, at det er Mænd, som ikke kunne komme til at blive egentlig gamle Dommere eller øvede Mænd i Dommerforretninger; det er fremdeles Folk, der kaldes ind fra deres livlige Færdsel i det daglige Liv, det er fremfor Alt Folk, der være hyppigt; i den ene Maaned sidde nogle, i den anden Maaned andre Mænd i Retten. Hvor vil man da troe, at det vil kunne undgaaes, at de forskellige Subjectiviteter ville i høi Grad gjøre sig gjældende? Forholdet vil da stille sig saaledes, at en Mand kan være udsat for at tage den Sag idag, som han for 2 Maaneder siden havde Udsigt til at vinde, idet der da maastee i Retten sidde Mænd, som efter deres hele Individualitet vare mere tilbøielige til at gaae efter det Indtryk, som de havde modtaget, og som de aldeles bona fide tillagde særdeles Vægt, medens der 2 Maaned senere maastee i Retten sidder Mænd, der gjøre større Forbringer for at kunne føle sig overbeviste om, at Noget forholder sig saa eller saa; det er den store Fare, at der kommer Usikkerhed ind i Rettens Afgjørelser og derigennem kommer Usikkerhed ind i alle Handelsforhold. Det vil komme til at gaae ud over de Mænd, hvis Sager henvises til Afgjørelse af Søs og Handelsretten, men det er ogsaa Noget, som vil komme til at gaae ud over selve Søs og Handelsretten. Det er det Medlem (H. Hage), mod hvem jeg fornemmelig retter mine Udtalelser, dyalede i Særdeleshed ved en enkelt Art af Bevis, nemlig Vidnebeviset,